

globoko, okoli kokošjega jajca veliko, gladko dolbino, v kateri stakneš po sto in še več jajec, ki jih lahko razmečkaš. Mnogokrat, ko je pa travnik pokošen, prileté vrane na ta pravi roparski brglog in zalego iz njih potrebuje. Bodite tudi vi, gospodarji, tako previdni in delavni, kakor so vrane, pa jim bodite hvaležni, ker so vam prijateljice kakor je tudi krt vam pravi prijatelj. Pa svét je že tak, da dobroto povračuje z nehvaležnostjo!

Dostavek k spisu: „Nekaj o mogilah.“ *)

V lanskim in letošnjim praznikih po slovenskem Štajarskem potovaje vidil sem v marsikaterih krajih mogile paganskih Slovencev. Večidel so že vse našim starinarjem znane, in tū pa tam prekopane. Zvedil pa sem nedavno, da se nahajajo tudi sred slovenskih goric, blizo pesniške doline. In resnično! kazali so mi kmetje v vasi Branjgovi in v Oseku mesta, na katerih je obilo mogil nasipanih. V Branjgovi sem jih naštel nad dvajset in pet, v Oseku nad petdeset, ki so še dobro ohranjene. Oboje so vredjene v lepe vrste, kakor drevje po sadovnjakih; visoke so menda na seženj, v okrožji merijo vsaka do šest in štirideset stopinj ali korakov. Vidi se toraj, da so posebne velikosti. Oboje stojijo na podolji (Abhang) hriba in kakor drugod, proti zahodu. Nekatere so načete, nekatere do dna prekopane. Povedal mi je kmet, da so jih nekđaj pokojni duhoven Vrbnjak prekopali, in tudi v njih najdene ostanke v gračko Ivanišče poslali. Ker je drevje po njih nasajeno, prekopanje ni lahko delo. Večidel se neki v teh mogilah nahaja v podobi visoke peči nakopičeno kamenje, in pod njim mastna črmljena zemlja (ki je iz pepélja). Da bi se posebni pepelniki, orodje itd. našlo, nisem zvedil. Morebiti ob času eno sam preiščem. — Smeha vredno je, da nekteri trdijo na vrat na nos: to niso mogile, to so nasipi ali šance iz turških bojev, na ktere so tope stavili. Kako bedasto je to, mora vsakega, komur je za pravično razsodbo mar, prvi pogled na te mogile prepričati. — Omenim le še, da so pod mogilami v Oseku močirnati travniki; ljudstvo pravi, da se je nekđaj tam mesto s cerkvo vred pogreznilo.

V slovenskih Goricah.

J. Gomilšak.

Drobtinica iz slovenske skladnje.

V „Slovenskem Glasniku“ (1862, šte. 2, str. 64 do 67) sem bil napisal nekaj vrstic o pravilnem postavljanju glagola pomožnika in pa osebnih zaimkov, opazivši iz časnikov, da se je nekterim pisavcem jela zastran tega priljubovati čudna neka raba, kateri ne bi jez znal najti pravila, ako ni to-le: „Piši tako kakor se do zdaj ni pisalo in kakor narod ne govori, pa bo dobro.“ Pozneje je tudi gosp. Janežić vzel v svojo slovnico obširnejši nauk o teh, kakor jih imenuje, brez-naglasnicah (Skladnja §. 366, str. 168 in §. 505, str. 260, 261. Izdava predzadnja.)

Vendar ni podoba, da bi to bilo dosti izdalo, ker se ta, kakor se meni vidi, napčna pisava vse bolj in bolj razpasuje zlasti po časnikarskem polji. Čestokrat namreč beremo v časnikih take stavke, na pr.: „Zastran Maribora mi je bilo posebno žal, da prikrit je bil mojem očem.“ — „Da bi mi dano bilo gledati prečudne dela, ki izgotovil jih je tū človeški um.“ — „Živo prepričan, da Kras ostal bi vedno le gol.“ „Veselilo nas je viditi, s koliko pazljivostjo ogledaval je našo drevesnico in celó podal se na gabrovo stran, ktero obsadili smo z borovci, ter kako paz-

*) V listu 35. str. 284. vrsta 2. in 43. od zgorej namesti „naspeli mogile“ beri „nasipali mogile“, in v listu 36. vrsta 40 od zgorej namesti „kjer je tabor imel“ beri „kjer je tabor imel kralj Atila.“
Pis.

ljivo poslušal je naše želje.“ „Imeli smo vés ta dan dobrovoljen praznik, ki popoldne spremenil se je v pravo narodno veselico.“ „Naj omenim, da tudi župan bil je“ itd.

To ne more biti gola naključba, ki bi nemislečim pisavcem bila besede tako razvrstila, marveč ta doslednost, s katero se držé take pisave, nam izpričuje, da se jim zdi nenavadno lepa ali vsaj pravilna, — kar pa jez mislim, da nikakor ni.

V sestavku od kraja omenjenem sem najpred razločil samostalne od odvisnih stavkov ter postavil to pravilo:

1) V vseh podružnih, pogojnih, odvisnih stavkih, ki jih začenjajo besede: *ako, če, da, dasi, kakor, kedar, kolikor, kateri, odkar, odkodar* itd., in pa v popraševanih stavkih morajo pomožni glagoli (sem, bom) in osebni zaimki stati za veznikom in pred deležnikom (particip.) ali glagolom, na pr.: „Kakoršen je bil. Odkar ga je zagledal. Kolikor se vé. Ako bi znal. Kje si bil?“ ne pa: „Kakor bil je; odkar zagledal ga je; kolikor vé se; ako znal bi; kje bil si?“

2) V samostalnih nepogojnih stavkih pa, ki nimajo pred sabo družih z njimi staknjenih stavkov niti so pretrgani po kakem medstavku, zastran besedosledja ni najti prav gotovega pravila, temveč tū razločuje največ ozir na blagoglasje. Toda poglej v „Glasniku“ tisti sestavek sam, v katerem je tanje ta reč razložena in s primeri podprta, in pa slovnico Janežićevo.

Pravila tū pod 1) povedanega so se večidel držali, če prav pametim, slovenski in drugi jugoslovanski (hrvaški*), srbski, bolgarski) pisatelji od nekđaj in se še držé, drží se ga tudi národni govor od Triglava do morja črnega. Smelo se bo toraj šteti med neprestopne slovniske pravila, katerim se pisavčeva svoboda mora vsikdar umakniti. Pravilnost v pisanji namreč ni mala reč, ker le za pravilno ne pa za kakoršno bodi slovenščino, ktere imamo dan današnji čedalje več, veljá potegovati se; zato bi tudi želel, da se zoper tako in enako kvarjenje slovenske sintakse oglasi kdo izmed slovenskih veljakov in slovečih profesorjev slovenščine, ali pa da bi po „Novicah“ razglasil svoje razloge, kdor drugači misli o tem. Cigale.

Ravnopravnost národna — Avstrii živa potreba.

Da je Avstrija sama po sebi nepremagljiva brez vse unanje podpore, ji je treba le, da so vsi narodi velicega njenega carstva zadovoljni in srečni. Eden najvažnejših pogojev — se vé da ne edini — tej zadovoljnosti in sreči pa je ravnopravnost národna, to je, da vsak narod vživa popolnoma svoje pravice v jeziku in vsem drugem, kar obsega zapopadek narodnosti; nič več, nič manj. Po tem so si vsi narodi bratje med seboj, vsi skupaj pa velika družina enega mogočnega vladarja. Kdor vidi, da se neprenehoma suče kolo svetá, kakor ga v vsem zahteva časa napredek, se pač ne bode s tem motil, da z ravnopravnostjo versko je v Avstrii že vse pri kraji. In vendar je še tacihi tako imenovanih „velicih časnikov“ na Dunaji, kateri v svoje programe nikdar ne pozabijo zapisati „*confessionelle Gleichberechtigung*“ — za „národno ravnopravnost“ pa nimajo besede. Kdor je na priliko še le unidan bral program tako imenovane „*neue freie presse*“, vidil je to, pa si tudi lahko mislil, kakošna „*freie*“ mora biti to! Zato pa nasproti človeku dobro dé, ako zapazi, da časnik, kteremu nedavno še narodnost v Avstrii ni celó nič pri srcu bila, zdaj za-njo pleduje, kakor, na

*) Hrvatski časniki so menda naše pisatelje napotili na to; ondi beremo: „Usljed predloga preuz. bana obnašlo je Nj. velič.“ i. t. d., ali: „Uprava naklade školskih knjig u Beču razprodala je prošle godine“ itd. Vred.